

กรมป่าไม้

กรมป่าไม้ 61 ถ.พหลโยธิน
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
โทร. 0 2561 4292-3

บ้ายิ่งยืน ประชาชนได้รับประโยชน์

เว็บไซต์ส่วนส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน
สำนักจัดการป่าชุมชน
กรมป่าไม้

คู่มือประชาชน

ส่งความรู้ เสริมความเข้าใจ
"ป่าชุมชน"

กรมป่าไม้

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

คู่มือประชาชน ส่งเสริมความรู้ เสริมความเข้าใจ ป่าชุมชน

จัดทำโดย	ส่วนส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้
ที่ปรึกษา	นางสาวสุทธิดีอักษรณ์ ระวีวรรณ รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการแทนอธิบดีกรมป่าไม้
	นายจเรศักดิ์ ใจตะวงษ์ รองอธิบดีกรมป่าไม้
	นางจันทนา บุณยานันต์ ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน
ผู้จัดทำ	นายฉัตรชัย เอกสิริพงษ์ ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน
พิมพ์ที่	พ.จก.ส.มจคคการพิมพ์
ปีที่พิมพ์	พ.ศ. ๒๕๖๑
จำนวน	๖,๐๐๐ เล่ม

เอกสารอ้างอิง

กรมป่าไม้. 2558. สำนักจัดการป่าชุมชน. คู่มือการปฏิบัติงานตามแนวทางการจัดทำ
โครงการป่าชุมชนของกรมป่าไม้. นนทบุรี. 44 น.

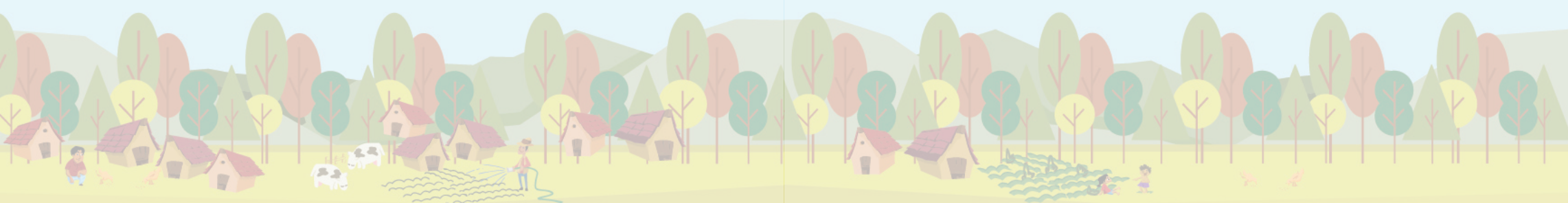
พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484. (2484, 15 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 58. หน้า 1417.

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507. (2507, 28 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 81 ตอนที่ 38. หน้า 263.

คำนำ

รัฐบาลมีนโยบายที่จะรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ โดยสร้าง
สมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งตามคำแถลงนโยบายของ
คณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ข้อ 9 การรักษา
ความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์
อย่างยั่งยืน ข้อ 9.1 ในระยะแผนระยะห้า ปีแรกป้องกันและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
และสัตว์ป่า ...ขยายป่าชุมชน... และข้อ 9.3 ในระยะต่อไป พัฒนาระบบบริหารจัดการ
ที่ดิน และแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยยึดแนวพระราชดำริที่ใส่ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับ
ป่าได้ เช่น กำหนดเขตป่าชุมชนให้ชัดเจน ประกอบกับนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์) ส่งให้ขยาย
การจัดตั้งป่าชุมชนให้ครอบคลุมเป้าหมาย ภายใน 3 ปี (พ.ศ.2561-2563) โดยในปี พ.ศ.2561
มอบหมายให้กรมป่าไม้จัดตั้งป่าชุมชน จำนวน 4,700 หมู่บ้าน เกือบกว่า 3 ล้านไร่

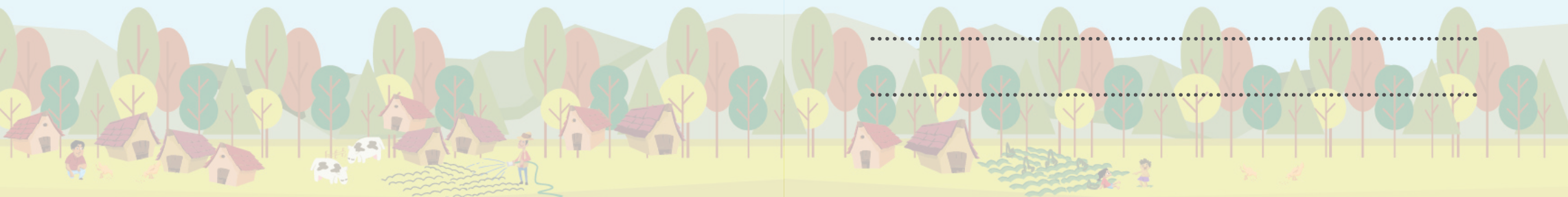
กรมป่าไม้จึงได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบ ลดขั้นตอน เพิ่มความสะดวกให้แก่
ประชาชนในการขอจัดตั้งป่าชุมชน โดยได้จัดทำคู่มือฉบับประชาชนนี้ขึ้น เพื่อส่งเสริมความรู้
เสริมความเข้าใจในแนวทาง วิธีการ ขั้นตอนการจัดทำโครงการป่าชุมชน และการต่ออายุ
โครงการป่าชุมชน รวมถึงระเบียบข้อกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ชุมชนสามารถที่จะศึกษา
และเข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการขยายการจัดตั้งป่าชุมชนให้เพิ่มขึ้นไปตามเป้าหมาย
ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและนโยบายของทางรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมโดยเร็ว คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้จะจะเป็นประโยชน์ต่อ
ภาคประชาชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจสำหรับการจัดตั้งป่าชุมชนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

[illegible]

บันทึก

[illegible]

บันทึก

สารบัญ

■ ป่าชุมชน คืออะไร?	1
■ วัตถุประสงค์การจัดทำโครงการป่าชุมชน	2
■ การขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน	5
■ การแบ่งกลุ่มป่าชุมชน	10
■ ประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการป่าชุมชน	11
■ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	17

>>ป่าชุมชน คืออะไร?<<

ป่าชุมชน หมายถึง ป่าหรือที่ดินอื่นใด ซึ่งกรมป่าไม้ได้อนุมัติให้เป็นโครงการป่าชุมชน ตามแนวทางการของกรมป่าไม้ ภายใต้กฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ ในการควบคุม ดูแล รักษา หรือบำรุงป่า เพื่อให้ป่าเกิดความยั่งยืน ชุมชนได้รับประโยชน์

บัญญัติป่าชุมชน

กรมป่าไม้

พ.ร.บ. มีสาระสำคัญ ?

- หมวด 1 บททั่วไป
- หมวด 2 คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน
- หมวด 3 คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด
- หมวด 4 การจัดตั้งป่าชุมชน
- หมวด 5 การจัดการป่าชุมชน
- หมวด 6 การควบคุมดูแลป่าชุมชน
- หมวด 7 การเพิกถอนป่าชุมชน
- หมวด 8 เป็ดเตล็ด
- หมวด 9 บทกำหนดโทษ

รวม 71 มาตรา

มี พ.ร.บ. แล้วดีอย่างไร?

- มีกฎหมายเฉพาะ ทำให้คล่องตัวในการจัดการป่าชุมชน
- สามารถขยายการจัดตั้งป่าชุมชนเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่ป่า 40%
- คณะกรรมการป่าชุมชน มีหน้าที่ในการดูแลป่าชุมชน โดยมีกฎหมายรองรับ
- ประชาชนที่ดูแลป่าได้รับสิทธิในการใช้ประโยชน์จากป่าตามกฎหมาย
- ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจะดีขึ้น

เรื่องรถขับเคลือน

ร่างพระราช

ทำไมต้องมี พ.ร.บ.?

เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560
ชุมชนมีสิทธิและหน้าที่ในการจัดการและใช้ประโยชน์จาก
ป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีกฎหมายรองรับ
สร้างกลไกทางกฎหมายเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชน
มาร่วมกับภาครัฐดูแลทรัพยากรป่าไม้ให้มากขึ้น

ปัญหาในการจัดการป่าชุมชน

ด้านการจัดตั้งป๊าชมชน

ขาดแรงจูงใจในการจัดตั้ง

ด้านการบริหารจัดการป่าชุมชน

คณะกรรมการป่าชุมชนไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการป่าชุมชน ที่เหมาะสม

ภาควิชาเทคโนโลยีในการสนับสนุนเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านให้เข้มแข็ง

มีข้อจำกัดในเรื่องของกฎหมาย

ไม่มีกฎหมายเฉพาะในการบังคับใช้

ไม่ได้เปิดโอกาสในเรื่องของสิทธิชุมชนในการบริหารจัดการป่าอย่างเป็นรูปธรรม

การใช้กฎหมายข้างเคียงยังไม่ครอบคลุม

ประเด็นต่างๆ เช่น สิทธิชุมชน

25

วัตถุประสงค์

การจัดทำโครงการบำชุนชน

01

เป็นการสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย บูชาคุณครู บูชานักเรียน
ในการจัดทำนี้ทำให้เป็นป่าของชุมชน หรือจัดการป่าธรรมชาติ
ถวายเป็นกุศลแด่คุณครูและนักเรียน

02

สนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง
มีความสามารถในการร่วมจัดการปัญหาท้องถิ่นได้
อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงาน

03

ชุมชนสามารถลดภาระจัดการป่าในท้องถิ่น
เพื่ออนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน

4

พื้นที่ดำเนินการบำรุงรักษา

1. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507

2. พื้นที่ป่า

ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

3. ที่ดินอันมีลักษณะเป็นที่สาธารณะประโยชน์หรือพื้นที่สาธารณะ
ต่างๆ ที่กำกับดูแลรักษาพื้นที่หรือมีอำนาจครอบครอง ต้องได้รับความเห็นชอบ
หรือแจ้งไม่ขัดข้องจากหน่วยงานที่กำกับดูแลรักษาพื้นที่หรือผู้มีอำนาจ
ครอบครอง

>> กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 69 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ไม่เป็นการขัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้ หากองค์การบริหารส่วนตำบล

มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

>> กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย อธิบดีการบริการส่วนตำบล อาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (4) ให้มีและบำรุงสร้างสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (9) ควบคุมประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (12) การท่องเที่ยว
- (13) การผังเมือง

ข้อควรคำนึงของคณะกรรมการคัดเลือกพื้นที่ ดำเนินการงบประมาณบำรุงหนุน การมีลักษณะดังนี้

1

พื้นที่ที่มีอาณาเขตอยู่ติดหรือใกล้หมู่บ้าน และราษฎรในหมู่บ้าน มีความพร้อมและสนใจที่จะร่วมจัดทำโครงการป่าชุมชน

2

ไม่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน หรือเขตห้ามล่า สัตว์ป่า

3

ไม่เป็นพื้นที่ซึ่งส่วนราชการหรือผู้หนึ่งผู้ใดได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ หรือพื้นที่ที่กรมป่าไม้ให้ใช้หรือจัดการ หรือประกาศเป็นพื้นที่วิจัยทางวิชาการ หรือประโยชน์อย่างอื่นของรัฐ

4

พื้นที่อันมีลักษณะเป็นที่สาธารณะประโยชน์/พื้นที่ของ หน่วยงานต่างๆ ต้องได้รับความเห็นชอบหรือแจ้ง ไม้จัดซื้อ จากหน่วยงานที่กำกับดูแลรักษาพื้นที่ หรือ ผู้มีอำนาจครอบครอง

การขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน (แบบ ปชช.1)

>> กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

7.พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการ และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ 6 พ.ศ.2552

ส่วนที่ 3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (6) ส่งเสริมการอาชีพ สาธารณสุข โภชการ และผู้พิการ
- (7) จัดการของ ภูมิปัญญา และสิ่งของอันมีค่า
- (8) บำรุงรักษาศิลปะ ชาติประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

>> กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

6.กฎกระทรวงฉบับที่ 1,107 (พ.ศ.2528) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ว่าด้วยการเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

ข้อ 2 การเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อให้สอยหรือบริโภคในครัวเรือนของตนในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาต

- 1) การเก็บหาหว้าคา อ้อ พง แงม ปรีอ กก กระจุต ใบพลอง
- 2) การเก็บหาขมิ้น ขมิ้นน้ำ เจริต หรือพืชชนิดอื่นๆ
- 3) การเก็บหาผัก กลอย ฝักร สกุนไพร รากไม้
- 4) การเก็บหาขมิ้น
- 5) การเก็บหาผลหรือเปลือกสดของ หรือผลหรือเปลือกของหรือผลของ โดยไม่ทำอันตรายหรือกระทำการใดๆ อันเป็นอันตรายแก่ต้นสดของ หรือต้นของหรือต้นของ
- 6) การเก็บหาของป่าอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

และประกอบด้วยระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตเก็บหาของป่าภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2529 ข้อ 17 การเก็บหาของป่าภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อให้สอยหรือบริโภคในครัวเรือนที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศอนุญาตไว้เป็นคราวๆ ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติแห่งหนึ่งแห่งใดโดยลงนาม

รายงานตรวจสอบพื้นที่ ตามคำขออนุญาตจัดทำโครงการบำรุงน (แบบ ปชช.2)

การเสนอโครงการป่าชุมชน (แบบ ปชช.3)

เอกสาร

1. คำขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน (แบบ ปชช.1)
2. รายการตรวจสอบพื้นที่ตามคำขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน (แบบ ปชช.2)
3. โครงการป่าชุมชน (แบบ ปชช.3)

>> กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

5.กฎกระทรวงฉบับที่ 1,106 (พ.ศ.2528) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ว่าด้วยการทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

ข้อ 3 การทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อใช้สอยในครัวเรือนของตนในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาต

- 1) การเก็บหาเศษไม้ปลายไม้ตายแห้งหรือที่ล้มจนเน่าเปื่อยอันมีลักษณะเป็นไม้พิน
- 2) การตัดไม้ไผ่ทุกชนิด
- 3) การเก็บหาหวายและถั่วลิสง
- 4) การทำไม้ตามข้ออธิบดีประกาศกำหนด

และประกอบด้วยระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตทำไม้ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2529 ข้อ 20 การทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อใช้สอยในครัวเรือนของตน ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตตามที่กำหนดไว้ กฎกระทรวงนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศอนุญาตให้เป็นคราวๆ ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติแห่งนั้นให้โดยเร็ว

>> กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4.พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (พ.ศ.2507)

หมวด 2 การควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติ

มาตรา 19 บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการควบคุม ดูแล รักษาหรือบำรุงป่าสงวนแห่งชาติ อธิบดีมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือ เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้

หมายเหตุ : การใช้อำนาจของอธิบดีกรมป่าไม้ ตามมาตรา 19 ดังกล่าว เป็นข้อยกเว้นความผิดตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

มาตรา 14 บัญญัติว่า ในเขตป่าสงวนแห่งชาติห้ามมิให้บุคคลใดขุดถ้ำหรือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่

(1) ทำไม้หรือเก็บหาของป่าตามมาตรา 15 ทำป่าประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามมาตรา 16 มาตรา 16 ทวิ หรือมาตรา 16 ตติ กระทำการตามมาตรา 17 ใช้ประโยชน์ตามมาตรา 18 หรือกระทำการตามมาตรา 19 หรือมาตรา 20

(2) ทำไม้หรือจะห้ามหรือเก็บหาของป่าจะห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

รายงานผลการปฏิบัติงาน (แบบ ปชช.4)

ชุมชนให้ข้อมูลป่าชุมชนแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแบบ ปชช.4

- 1 ชุมชนสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมการบริหารจัดการป่าชุมชนใจเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนเอง ความเข้าใจในการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ภาครัฐและภาคเอกชน
- 2 การแบ่งกลุ่มป่าชุมชน ตามเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนด โดยแบ่งกลุ่มป่าชุมชนออกเป็น กลุ่มป่าชุมชนจิตอาสา กลุ่มป่าชุมชนพัฒนาป่าชุมชน กลุ่มป่าชุมชนที่ควรปรับปรุง และกลุ่มป่าชุมชนที่ควรยกเลิก
- 3 ชุมชนร่วมกันสรุปประเด็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อการดำเนินงานต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ ป่าชุมชนเกิดความยั่งยืน และประชาชนได้รับประโยชน์
- 4 ชุมชนใช้ความคิดเห็นในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ การทำงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน ชุมชนได้รับประโยชน์และเข้าถึงบริการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร?

รายงานผลการปฏิบัติงาน

1.โครงการป่าชุมชน..... (เมื่อที่.....ไว้)

2.ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บ้าน..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

3.สรุปผลการปฏิบัติงาน.....

4.ผลการแบ่งกลุ่มป่าชุมชน ณ วันที่.....

☐ ป่าชุมชนพัฒนาป่าชุมชน ☐ ป่าชุมชนพัฒนาป่าชุมชน

☐ ป่าชุมชนที่ควรปรับปรุง ☐ ป่าชุมชนที่ควรยกเลิก

5.ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และแนวทางแก้ไข.....

6.ความคิดเห็น.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนจัดการป่าชุมชน

7. ความคิดเห็น.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่.....

คำขอต่ออายุโครงการป่าชุมชน (แบบ ปชช.5)

ป่าชุมชน ครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการ (อายุครบ 10 ปี) ราษฎรมีความประสงค์ที่จะขอต่ออายุโครงการป่าชุมชน (แบบ ปชช.5) มีขั้นตอนดังนี้

เจ้าหน้าที่ป่าไม้ร่วมกับผู้นำชุมชน จัดประชุมราษฎร และวินิจฉัยจากที่ประชุม ให้ดำเนินการต่ออายุโครงการป่าชุมชน และนำผลการประชุมป่าชุมชน มาประกอบการพิจารณาด้วย

1

คำขอต่ออายุโครงการป่าชุมชน แบบ ปชช.5

-โครงการป่าชุมชน (แบบ ปชช.1-3) ฉบับเดิมได้มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียด และพื้นที่ดำเนินการ และขอจัดโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557
-จัดทำคำขอต่ออายุโครงการป่าชุมชน (แบบ ปชช.5) โดยแนบ สำเนาโครงการป่าชุมชน (แบบ ปชช.3) ฉบับเดิม

2

กรณีราษฎรมีความประสงค์ที่จะขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการ /แบบ ปชช.3 เดิม จำрут สุนัขนาย/จัดทำโครงการป่าชุมชนก่อน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

-โครงการป่าชุมชนที่ขอต่ออายุให้ใช้ตามแบบ ปชช.5.1

3

กรณีราษฎรมีความประสงค์ที่จะเพิ่มหรือลดจำนวนแปลงป่าชุมชน/ขนาดพื้นที่ป่าชุมชน

-หน่วยงานรับผิดชอบของหน่วยงานให้คำปรึกษาหารือร่วมกับผู้นำชุมชนดำเนินการตรวจสอบสภาพพื้นที่จริง

-โครงการป่าชุมชนที่ขอต่ออายุให้ใช้ตามแบบ ปชช. 5.2

4

ส่วนจัดการป่าชุมชน สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้
ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน รวบรวมส่งกรมป่าไม้

5

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้ ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน
เสนออธิบดีกรมป่าไม้ อนุมัติโครงการ

9

6

» กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3.พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หมวด 1 การทำไม้และกับของป่า
ส่วนที่ 1 การทำไม้ระวางห้าม

มาตรา 17 บัญญัติว่า บทบัญญัติในส่วนนี้ มิให้ใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

(1) พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการป่าเพื่อประโยชน์ในการบำรุงป่า การค้นคว้าหรือ การทดลองในทางวิชาการ

(2) ผู้เก็บหาเศษไม้ปลายไม้ตายแห้งที่ล้มลงบนไพรอันมีลักษณะเป็นไม้พุ่ม ซึ่งมิใช่ไม้สักหรือไม้ระวางห้ามประเภท ก. ไปสำหรับใช้สอยในบ้านเรือนหรือประกอบ กิจของตน

ส่วนที่ 5 ของป่าระวางห้าม

มาตรา 32 บัญญัติว่า “บทบัญญัติในส่วนนี้มิให้ใช้บังคับ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการป่าเพื่อประโยชน์ในการบำรุงป่า การค้นคว้า หรือการทดลองในทางวิชาการ”

18

>> กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5)
พ.ศ.2545

มาตรา 32 บัญญัติว่า “กรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงตามที่กำหนด ในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการของกรม หรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรมนั้นในกรณีอธิบดีคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมในเขตติดต่อจังหวัดและพื้นที่ตามเป้าหมาย และแผนการปฏิบัติงานราชการของกระทรวง ฯลฯ”

2.กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2551

กำหนดภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมป่าไม้
โดยในข้อ 2(3) กำหนดอำนาจหน้าที่
“ส่งเสริมการปลูกป่า การจัดการป่าชุมชน
และการปลูกสร้างสวนป่าเชิงเศรษฐกิจ ฯลฯ”

การแบ่งกลุ่มป่าชุมชน

ประโยชน์จากการดำเนิน

ภาครัฐ

พื้นที่ป่าไม้จะมีสภาพดีขึ้น
และป่าไม้ที่มีความอุดม
สมบูรณ์

เกิดเครือข่าย
ป่าชุมชน ช่วยภาครัฐ
ในการเฝ้าระวังรักษาป่า

ลดความขัดแย้ง
เกิดความร่วมมือระหว่าง
ราษฎรกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เกิดความร่วมมือระหว่าง
หน่วยงานและองค์กรต่างๆ
ให้การสนับสนุนชุมชน
ในการบริหารจัดการป่า

11

ต้องมีความรู้ใหม่ๆ จากกิจกรรม
มีการประเมินผลเพื่อนำมาพัฒนา
ซึ่งชุมชนอาจนำมาประยุกต์ใช้กับ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมของชุมชน

นำใบไม้
(adoption)

3
st
luation)

4
ลองทำ
(trial)

สนใจ
(interest)

ชุมชนเกิดความสนใจในสถานการณ์ทางทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน
โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนอธิบายถึงถึงแนวทางการดำเนินงาน
ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนในรูปแบบการจัดทำ "โครงการป่าชุมชน"
ตามแนวทางของกรมป่าไม้

คำที่ใช้เรียกเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้
ทอดเทศน์โดยหรือองค์ความรู้ต่างๆ คำว่าป่าไม้
นักจัดการป่าชุมชนได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญใน
มเข้าใจด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน
จัดการป่าชุมชน 5 ขั้นตอน ดังนี้

สั่งความรู้
เสริมความเข้าใจ
"ป่าชุมชน"

16

บ้ายยืน

ประชาชนได้รับประโยชน์

ชุมชนจะ
ที่ทำงาน
และปรับปรุง

การร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน
เพื่อหากิจกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการจัดการ
ป่าชุมชนร่วมให้คำแนะนำภายใต้ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือมีการศึกษาดูงาน
ในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาพัฒนาชุมชนของตนเอง

ไต่
เลาะ

การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนตระหนักถึง
สถานการณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ
ในปัจจุบันและแนวนโยบายการดำเนินงาน
ด้านป่าชุมชนของกรมป่าไม้

1
ตื่นตระ
(awareness)

ลิ

การจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้
อย่างยั่งยืน
ที่ป่าชุมชน

กฎหมายป่าไม้
(ร่าง) พระราชบัญญัติ
ป่าชุมชน พ.ศ. ...

ครูป่าไม้

"ครูป่าไม้" เป็น
ที่เปรียบเสมือนครูผู้ถ่ายทอด
ให้กับประชาชนทั่วไป ส
การถ่ายทอดความรู้คว
โดยได้มีการส่งเสริมการ

ครูป่าไม้ สำนักจัดการป่าชุมชน

โครงการป่าชุมชน

ภาคประชาชน

ป่ายั่งยืน ประชาชนได้รับ ประโยชน์

มั่นคง

ด้านสังคม

- เครือข่ายป่าชุมชน
- กระบวนการมีส่วนร่วม
- สร้างความร่วมมือ
- ภาคีประชาสังคม
- บ้าน วัด โรงเรียน

มั่นคง

ด้านเศรษฐกิจ

- ธนาคารอาหารชุมชน
- ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
- วิสาหกิจชุมชน

ยั่งยืน

ด้านสิ่งแวดล้อม

- ป่าสมบูรณ์
- เพิ่มขึ้นถึง 40%
- ช่วยลดภาวะโลกร้อน

เรียงขยาย การจัดตั้งป่าชุมชน ตามนโยบายของรัฐบาล

ป่าชุมชน

เป็นกลไกการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร
และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์
และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

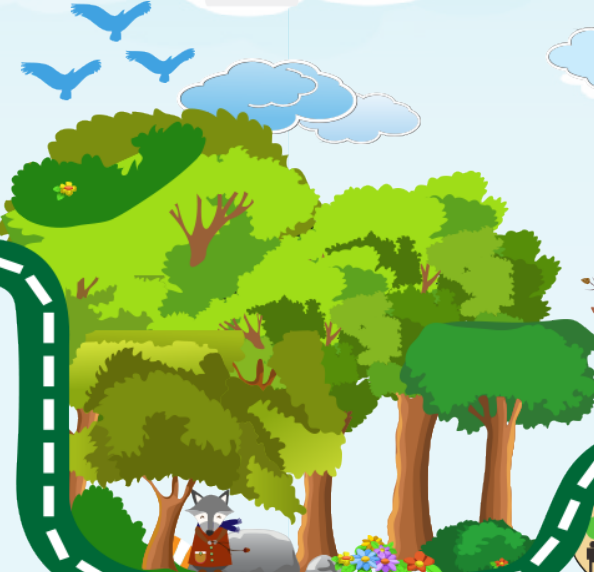

13

14

กรมป่าไม้

ปัจจุบันมีป่าชุมชน
11,246 หมู่บ้าน

*ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2561

เร่งส่งเสริมการจัดตั้งป่าชุมชน
ให้ครบ 21,850 หมู่บ้าน
ตามเป้าหมาย ภายใน 3 ปี
(2561-2563)

กระบวนการ

1. ขั้นตอนอื่น ๆ
2. ตรวจสอบพื้นที่
3. อนุมัติโครงการ
4. ราษฎรอาสาสมัคร
5. ส่งเอกสารโครงการ